

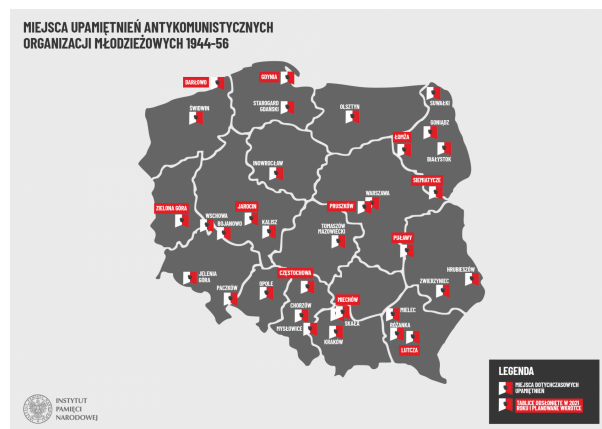
Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/upamietnianie/biezaca-dzialalnosc-biu/139309,IPN-przywojuje-pamiec-o-czlonkach-antykommunistycznych-organizacji-mlodziezowych.html>
19.04.2024, 21:22

IPN przywołuje pamięć o członkach antykomunistycznych organizacji młodzieżowych

Z okazji Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych Instytut Pamięci Narodowej odsłoni tablice upamiętniające zapomnianych członków młodzieżowego podziemia antykomunistycznego. W latach 1944/1945-1956 istniało ok. 1000 podziemnych związków młodzieżowych skupiających blisko 11 tys. działaczy przeciwstawiających się nowemu zniewoleniu.

Uroczystości są kontynuacją projektu IPN, który ma na celu przypomnieć powojenną działalność członków młodzieżowego podziemia – tytułowego zapomnianego ogniwa w walce o niepodległość Polski z komunizmem. [W latach 2019-2020](#) kilkadziesiąt tablic zostało umieszczonych na budynkach (lub wewnątrz) działających obecnie szkół, których uczniowie w latach stalinowskich tworzyli młodzieżowe organizacje antykomunistyczne. W tym roku w kolejnych miejscach przywołujemy pamięć o młodych bohaterach.

P O L S C E

W I E R N I

SŁUCHACZE PAŃSTWOWEJ SZKOŁY MORSKIEJ W GDYNI
DZIAŁALI W LATACH 1951 – 1952
W MŁODZIEŻOWEJ ANTYKOMUNISTYCZNEJ ORGANIZACJI NIEPODLEGŁOŚCIOWEJ
KRAJOWY OŚRODEK „KRAJ”

W HOŁDZIE MŁODYM PATRIOTOM

**BOGUMIŁOWI OLSZEWSKIEMU
TADEUSZOWI NOWOGRODZKIEMU
TADEUSZOWI PRUSOWI
JANUSZOWI MURATOWI
MIECZYŚLAWOWI NOWICKIEMU**

SKAZANYM PRZEZ WOJSKOWY SĄD REJONOWY W GDAŃSKU
NA KARY OD 3 DO 10 LAT POZBAWIENIA WOLNOŚCI
ZA SWOJE DĄŻENIE DO WOLNEJ POLSKI

INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ
1 MARCA 2021

GDYNIA

(Oddział IPN w Gdańsku)

1 marca 2021, godz. 10.00 – odsłonięcie tablicy pamiątkowej poświęconej młodzieżowej antykomunistycznej organizacji Krajowy Ośrodek „Kraj”
Z powodu sytuacji epidemicznej uroczystość będzie zamknięta (bez jakichkolwiek gości).

(...) Jedną z konspiracyjnych niepodległościowych organizacji młodzieżowych była organizacja Krajowy Ośrodek „Kraj”. Powstała ona prawdopodobnie z końcem 1948 r. w Warszawie, a swoim działaniem obejmowała teren całej Polski. Działała do lipca 1952 r. Założycielem organizacji i głównym dowódcą był były żołnierz AK Andrzej Sobota vel Zenon Tomaszewski pseudonim „Wyka”. Placówka Krajowego Ośrodka „Kraj” w Gdyni została utworzona dopiero na początku stycznia 1951 r. Jej założycielem był mechanik okrętowy i słuchacz Państwowej Szkoły Morskiej w Gdyni Bogumił Olszewski (...).

Działania młodych konspiratorów polegały przede wszystkim na walce ideologicznej i propagandowej. W jednej z sal wykładowych został zainstalowany aparat radiowy marki „Nora”. Każdy działacz organizacji mógł słuchać audycji w języku polskim nadawanych z zachodniej Europy. Aparat został dostarczony przez Tadeusza Prusa, a audycji słuchano niemal codziennie, głównie były to BBC, Wolna Europa i Głos Ameryki (...).

Na początku lipca 1952 r. rozpoczęto aresztowania w Gdyni. Zatrzymani zostali

Bogumił Olszewski, Tadeusz Nowogrodzki, Tadeusz Prus, Janusz Murat oraz Mieczysław Nowicki (...).

Oprac. Natalia Zych-Janukowicz

PRUSZKÓW

(Oddział IPN w Warszawie)

1 marca 2021, godz. 10.00 – odsłonięcie tablicy upamiętniającej uczniów Liceum Ogólnokształcącego im. Tomasza Zana w Pruszkowie, którzy tworzyli trzon zgrupowania „Mazowsze”, antykomunistycznej organizacji „Wolna Młodzież”, działającej w latach 1949–1953 na terenie Włoszczowy, Częstochowy, Pruszkowa i Warszawy.

Konspiracyjna organizacja, która później przyjęła nazwę „**Wolna Młodzież**” powstała w 1946 r. w gimnazjum we Włoszczowie. Na początku jej członkowie, kierowani przez Andrzeja Szczekockiego ps. „Waldemar”, stawiali się przede wszystkim na werbowanie nowych osób (w przysiędze nawiązywano do działalności

Armii Krajowej), prowadzenie za pomocą plakatów i ulotek propagandy antykomunistycznej, wywieranie wpływu na wychowywanie młodzieży w duchu patriotyzmu. Z czasem organizacja przestała mieć charakter lokalny. Struktury organizacji powstały również w Częstochowie (wśród uczniów Liceum Pedagogicznego) oraz w Pruszkowie i Warszawie, tworząc tzw. zgrupowanie „Mazowsze” (od 1950 r.).

CZĘSTOCHOWA

(Oddział IPN w Katowicach)

4 marca 2021, godz.11.00 – odsłonięcie tablicy upamiętniającej antykomunistyczną organizację „Wolną Młodzież” w IX Liceum Ogólnokształcącym im. C. K. Norwida w Częstochowie, przy ul. Jasnogórskiej 8

Antykomunistyczna organizacja młodzieżowa „**Wolna Młodzież**” działała w Częstochowie w latach 1949–1953. Założyli ją uczniowie z ówczesnego Państwowego Liceum Pedagogicznego, które mieściło się w budynku obecnego IX Liceum Ogólnokształcącego im. C. K. Norwida przy ul. Jasnogórskiej. Organizacja nawiązywała przy tym do tradycji „Szarych Szeregów” i ruchu harcerskiego, z których wywodziła się część członków. Za cel stawiano sobie wychowanie w duchu wierności niepodległej Polsce, uświadomieniu, że od 1944-1945 r. Rzeczpospolita jest zniewolona przez Związek Sowiecki, a komunistyczna władza wyniszcza inteligencję i patriotów, prowadząc politykę „wychowania” posłusznych sobie kadr. W dalszej perspektywie

planowano podjęcie czynnej, zbrojnej walki z narzuconym ustrojem i jego przedstawicielami. Poza szkoleniem ideologicznym grup młodzieży (zgrupowanych w sekcjach po ok. 5-6 osób, niezających innych członków), szkoleniem w zakresie pomocy sanitarnej i tzw. małego sabotażu (np. organizowano akcje przecinania wojskowych i milicyjnych kabli telefonicznych), produkowano i rozpowszechniano antykomunistyczne ulotki, gromadzono niezbędne środki (broń i amunicję, opatrunkowe). Sporządzano spisy i plany komisariatów i posterunków MO oraz siedzib UB. Do organizacji należała nie tylko młodzież ówczesnego Liceum Pedagogicznego w Częstochowie, ale również innych szkół, np. Technikum Handlowego, Liceum ss. Nazaretanek, Liceum im. R. Traugutta, Technikum Włókienniczego i Wyższej Szkoły Ekonomicznej. Niektóre z sekcji działały również w szkołach poza Częstochową (np. we Włoszczowej). Absolwenci średnich szkół częstochowskich, którzy zaczęli studia w Warszawie, założyli przy tym tutaj tzw. zgrupowanie mazowieckie „Wolnej Młodzieży”, skupiającej studentów.

W czerwcu-sierpniu 1953 r. w wyniku inwigilacji służb bezpieczeństwa PRL doszło do licznych aresztowań członków organizacji zarówno w Częstochowie, jak i w Warszawie. Niemal wszyscy zostali skazani na kilkumiesięczne lub wieloletnie więzienia (nawet 12 lat), co położyło się cieniem na całym ich życiu.

W 2021 roku zaplanowano odsłonięcie tablic w **Siemiatyczach, Łomży, Miechowie, Puławach, Jarocinie, Zielonej Górze, Lutczy, Darłowie.**

- **[Polecamy wywiad z dr. hab. Jackiem Wołoszynem, autorem monografii *Niepodległościowa konspiracja młodzieżowa na ziemiach polskich w latach 1944/1945-1956* na portalu przystanekhistoria.pl.](#)**
- **[Wystawa „Zapomniane ogniwo. Konspiracyjne organizacje młodzieżowe na ziemiach polskich w latach 1944/45-1956” - do pobrania](#)**